

Den stormiga julen 1902

Bland 1900-talets stormar är kanske julstormen 1902 mest berömd. I verkligheten var det två intensiva oväder som drog fram över landet med orkanvindar på sina håll. Södra Norrland upplevde orkanvindar natten mellan julaftonen och juldagen. Redan följande natt kom nästa stormcyklon in över södra Sverige, och denna storm var mer omfattande än den första.

Med hjälp av väderkartor, observatorernas journalförda anteckningar och utdrag från tidningslägg ges en del detaljer om väderläget julen 1902. En kraftig västlig luftström rädde över Nordeuropa. Det var mycket oroligt i lufthavet med mycket stora och snabba svängningar i lufttrycket.

Observatören i Östersund skrev den 25:e december: "Skador på tak, skorsten nedblåst å ångbageriet m m". I journalen från Härnösand står det: "Emellan kl 5 fm och 12 m orkanartade vindar".

Ett nytt oväder befann sig vid Färöarna på väg mot södra Sverige. Det fördjupades ytterligare och hade på juldagens kväll sitt centrum nära Oslo där trycket var nere i 717 mm Hg (956 hPa). Under natten till Annandagen slog orkanen till över Sydsverige. Här följer några citat från observatörer.

Karlshamn: "Orkan natt kl 11-04. Regnmätaren kullblåst. Skador å byggnader. Kullfallna träd".

Lund: "Stark orkan natten mellan den 25-26".

Både Kullen, Knäred, Kinnared (östra Halland), Kristianstad och Askersund rapporterade högsta vindskalan, dvs. orkan, vars verkningar enligt instruktionen för observationernas utförande beskrevs: "Avbryter stora träd, bortför skorstenar och hustak m m!"

Växjö: "Natten mellan 25-26, med början kl 11 tilltagande, kulmen kl 2-4, fullständig orkan, mestadels västlig riktning. Ovädret upphörde mellan 4-5".

Ölands norra udde: "Kl 2. 15-5 fm därunder vinden skiftade SW-NNW dess styrka varierade, övergick till full NNW-lig storm kl 5 fm. Stormen avtog kl 1 em.

Stockholm: "Våldsamt snöstorm natt d. 25-26 med orkan".

Hökhult i Halland: "Natten den 25-26 rasade en mycket häftig storm, som strax efter midnatt övergick till NW, och drev upp havsvattnet 8 fot offer vanligt vattenstånd å härvarande kust. Vattnet steg till och med upp i sängarne i flera hus vid hafet och Lagan, så att innevånarne måste fly upp på vindarne eller från husen om natten. Nästan alla hustak skadades något, många mycket af stormen, äfven flera större kreatursstallar, så att många kreatur blefo ihjälslagna och ännu flera skadade. Telegraf- och telefonledning har blåst ned utmed vestkustbanan, och banvallen har skjölts bort af böljorna på sina ställen, så att trafiken å samma bana har måst inställas under flera dagar. Mycken skog har blåst ned".

Öxabäck i södra Västergötland (utdrag): "en myckenhet skog kullvräktes och stora träd blåste av på midten. Hade marken ej varit så djupt tjälad, hade ändå större skada åstadkommits. En så våldsamt storm säger sig ingen af de här boende upplefat".

Från tidningsnotiser kan nämnas följande: I Halmstad kastades mudderverket Herkules och den engelska briggen Excelcior upp på Östra Stranden. Av badhuset i Halmstad fanns bara en enda påle kvar av byggnaden. Kallbadhuset i Varberg förstördes helt. Järnvägsbron i Ängelholm blev illa åtgången, och den 4 km långa järnvägsbanan Malmö-Limhamn raserades.

Som framgår av citaten ovan var det Skåne, Halland, västra Småland och södra Västergötland som drabbades värst. Dessbättre inträffade inga dödsolyckor på land, men flera sjömän fick sätta livet till.

På Annandagens morgon hade det klarnat upp i Sydsverige och temperaturen fallit till minusgrader i inlandet. Men på Östersjön pågick ännu stormen; Visby rapporterade kl 8 nordlig orkan. Lågtrycket hade sitt centrum söder om Onega och i centrum var lufttrycket fortfarande under 720 mm Hg.